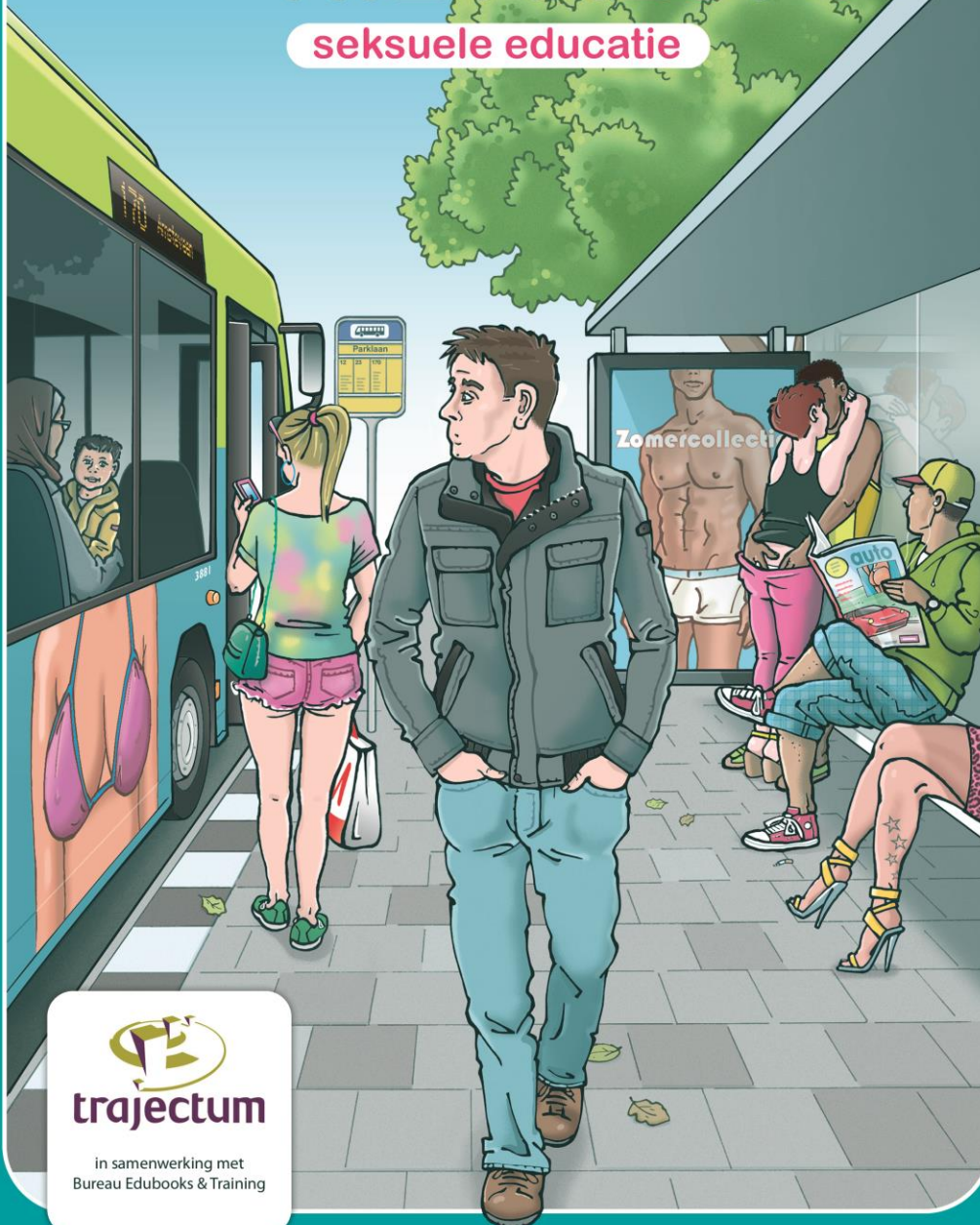

ALS SEKS NIET KLOPT

seksuele educatie

trajectum

in samenwerking met
Bureau Edubooks & Training

Handleiding

COLOFON

Titel	ALS SEKS NIET KLOPT
Auteur	Marsja Mulder, Kenniscentrum Trajectum
Illustraties	Marc Reijs, Bureau Edubooks & training
Uitgave	Januari 2016, tweede druk

© 2016 Trajectum, tekst
© 2013 Bureau Edubooks & Training, tekeningen

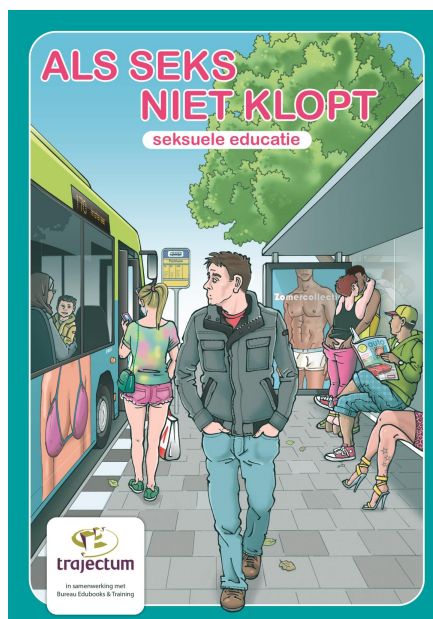
Voor gebruik van de module buiten Trajectum is toestemming vereist van zowel Trajectum als Bureau Edubooks.

Informatie is te verkrijgen bij
www.edubooks.nl
mamulder@trajectum.info
kenniscentrum@trajectum.info

Verantwoording ALS SEKS NIET KLOPT

De module ALS SEKS NIET KLOPT is ontwikkeld voor de doelgroep van Trajectum, mensen met een lichte verstandelijke beperking (LVB) en onbegrepen, risicovol gedrag. Onder hen zijn mensen die vanwege seksueel grensoverschrijdend gedrag in het forensisch circuit zijn terechtgekomen. De ervaring leert dat deze mensen vaak weinig weet hebben van grenzen op seksueel gebied. Dit geldt ook voor mensen met een LVB in het algemeen. Zij lopen daardoor het risico over die grenzen heen te gaan, hetzij als slachtoffer, hetzij als dader.

Er is veel mooi materiaal op de markt op het gebied van seksuele educatie, ook voor mensen met een LVB. Daarbij wordt het onderwerp grenzen vaak belicht van de slachtofferkant: dus van de kant van degene wiens grenzen overschreden worden. De daderkant komt minder aan bod. Deze module is ontwikkeld om beide kanten te belichten. Hij vormt aldus een aanvulling op bestaand materiaal, en vervangt niet de seksuele educatie in het algemeen.

Soms kan het geforceerd aandoen om tegelijkertijd de dader- als de slachtofferkant te belichten. Beide kanten blijken bij Trajectum echter vaak verenigd in één persoon.

Het doel van de module is het informeren over en bespreekbaar maken van de grenzen met betrekking tot seksualiteit. Aan de goede kant van de grens is seks leuk en fijn, aan de andere kant is seks naar en problematisch. Maar de grens is geen strakke lijn, er zijn grensgebieden. De grens wordt immers zowel bepaald door persoonlijke factoren als gevoelens, en gedachten (interpretaties, opvattingen, waarden en normen) Maar ook door regels (voorschriften voor gedrag) en wetten (door de overheid bepaalde regels die, bij overtreding, tot justitiële maatregelen kunnen leiden). En ook regels en wetten kennen speelruimte... Het valt te begrijpen dat cliënten met een LVB die speelruimte niet goed kunnen inschatten, en deze module wil meer duidelijkheid geven.

Om dit onderwerp bespreekbaar te maken bij de doelgroep LVB vormt beeldmateriaal een onmisbaar hulpmiddel. Het helpt bij het voor de geest halen van een situatie. Diverse tekeningen in deze module zijn met opzet voor meerdere interpretaties vatbaar, zoals dat met situaties in het dagelijks leven ook vaak het geval is.

Bij het ontwikkelen van deze module is samengewerkt met Bureau Edubooks & Training. Deze uitgeverij heeft materiaal op de markt gebracht voor seksuele educatie in zijn algemeenheid. Het betreft de methode Vrienden en Vrijers, bestaande uit een klein koffertje met platen. (zie www.edubooks.nl)

Negen tekeningen in deze module zijn met toestemming overgenomen. En acht tekeningen zijn speciaal voor Trajectum vervaardigd door dezelfde tekenaar, Marc Reijs. De tekeningen mogen alleen gebruikt worden in het kader van deze module.

Marsja Mulder, januari 2016

Opzet van de module ALS SEKS NIET KLOPT

Doelgroep

- Cliënten met een LVB die het risico lopen op seksueel gebied over grenzen heen te gaan, zowel van henzelf als van anderen.

Voorwaarden

- De module is geëigend voor cliënten die in aanraking komen met de grensgebieden van seksualiteit.
- Het vermogen tot lezen en schrijven is géén voorwaarde.

Contra-indicaties

- De gangbare contra-indicatie bij training en behandeling: een dreigende crisis of ontregeling.

Einddoel

- Het voorkomen van risicovol gedrag op seksueel gebied.

Werkdoelen van de module

- Het geven van informatie met betrekking tot het thema grenzen.
- Het onderzoeken van de beleving en de denkbeelden van cliënten op het gebied van seksualiteit.
- Het aanreiken van gedragstips.

De trainer

- De module kan gebruikt worden door zorgprofessionals met een relevante opleiding op HBO niveau.
- De zorgprofessional moet bekend zijn met de manier van praten, denken en leren van een cliënt met een LVB.
- De zorgprofessional moet in staat zijn seksuele onderwerpen bespreekbaar te maken.

Inpassing in een zorgtraject

- De module dient te zijn voorafgegaan door een gangbare vorm van seksuele educatie met uitleg over begrippen als lichaam, vriendschap en relaties, voorbehoedmiddelen etc.
- De module vormt een training, geen behandeling, maar kan wel worden ingezet binnen een behandeling. De module gaat niet diep in op de persoonlijke leergeschiedenis.

Individueel of groep

- Individueel gebruik wordt aanbevolen vanwege de privacy-gevoeligheid van het onderwerp.
- De module kan ook worden gegeven aan een kleine groep cliënten (circa vier personen) met vergelijkbare problemen op seksueel gebied.
- Hoewel de module zowel de dader- als de slachtofferkant belicht wordt afgeraden om daders en slachtoffers in één groep te laten deelnemen.

Betrokkenheid van het systeem van de cliënt

- Vanwege de privacy-gevoeligheid van het onderwerp wordt er niet standaard vanuit gegaan dat het systeem van de cliënt wordt geïnformeerd.
- In overleg met de cliënt kan worden besloten tot een transferbijeenkomst.
- Begeleiders in de leefsituatie kunnen worden betrokken bij de uitvoering van de opdrachten.

Tijdsinvestering

- De module kan op maat worden aangeboden, en ook gebruik van een enkel werkblad is mogelijk.
- Wanneer de module als geheel wordt ingezet is de richtlijn vijf bijeenkomsten van circa ¾ uur bij individueel gebruik.
- Voor gebruik in een kleine groep is de richtlijn zeven bijeenkomsten van 1½ uur.

Faciliteiten

- Er zijn alleen extra faciliteiten nodig wanneer de website van Meer dan liefde wordt geraadpleegd.

Opbouw van het werkboek ALS SEKS NIET KLOPT

Indeling in thema's

In vijf hoofdstukken wordt een thema behandeld, in een oplopende volgorde wat betreft risicovolheid. De thema's zijn onderverdeeld in sub-thema's met een eigen werkblad.

Werkbladen

Er kan een selectie uit de werkbladen worden gemaakt, om de module te laten aansluiten bij de behoeftes van een cliënt. Doordat de kernbegrippen herhaald worden kunnen de werkbladen op zichzelf staan.

Tekst en tekeningen

De teksten vormen een leidraad voor de trainer, maar ook een overdrachtsmiddel naar begeleiders en naasten. Ze zullen voor sommige cliënten te moeilijk zijn om zelfstandig te lezen. De trainer kan de tekst dan voorlezen of parafraseren. De tekeningen illustreren de thema's, en zijn bedoeld om het gesprek op gang te brengen.

Opdrachten

Elk hoofdstuk eindigt met een opdrachtenblad om naar behoefte te gebruiken.

Platen van Vrienden en Vrijers

Op elk opdrachtenblad worden aanwijzingen gegeven over het gebruik van platen van de methode Vrienden en Vrijers. Aanschaf van dit koffertje wordt aanbevolen.

Vrienden en Vrijers is een methode voor seksuele educatie, en behandelt de volgende thema's: Lichaam, Vriendschap, Partners, Seksualiteit en Weerbaarheid.

De module ALS SEKS NIET KLOPT sluit vooral aan bij het thema Weerbaarheid, maar ook bij de thema's Seksualiteit en Partners. Aan de achterkant van de platen staan vragen.

Gebruik van een website

Er bestaat ook een website voor de doelgroep: www.meerdanliefde.nl Deze website is kosteloos toegankelijk, en het is niet nodig een account aan te maken.

Deze website bevat dezelfde tekeningen als Vrienden en Vrijers, in combinatie met korte teksten en tips om door te klikken. De website heeft een klantvriendelijke opmaak en een voorleesfunctie. Er zijn zes thema's: aan de vijf thema's van Vrienden en Vrijers, is het thema Kinderwens toegevoegd.

Werkboek printen

Het werkboek kan dubbelzijdig worden geprint. De grote tekeningen komen dan aan de linkerkant van de tekst te staan. Voor prikkelgevoelige mensen kan een enkelzijdig geprint werkboek beter werken. Verder maakt enkelzijdig printen het ook mogelijk om de tekeningen los aan de cliënt voor te leggen, zonder tekst.

Inhoud van het werkboek ALS SEKS NIET KLOPT

Hoofdstuk 1 Seks klopt niet altijd

- 1.1 Seks klopt niet altijd
- 1.2 Seks zie je overal
- 1.3 Seks is niet gewoon
- 1.4 Er zijn grenzen
- 1.5 Wat bepaalt de grens?
- 1.6 Hoe ga je om met grenzen?
- 1.7 Opdrachtenblad

Hoofdstuk 2 Lastig vallen

- 2.1 Lastig vallen
- 2.2 Gluren, fluiten en roepen
- 2.3 Je piemel laten zien
- 2.4 Aanraken
- 2.5 Aandringen
- 2.6 Vertrouwenspersoon
- 2.7 Opdrachtenblad

Hoofdstuk 3 Wil jij wat ik wil?

- 3.1 Wil jij wat ik wil?
- 3.2 Verhaal: onduidelijkheid bij de voordeur
- 3.3 Misverstand door kleding
- 3.4 Seks en alcohol
- 3.5 Misverstand door alcohol
- 3.6 Misleiding bij sociale media
- 3.7 Opdrachtenblad

Hoofdstuk 4 Problemen met seks

- 4.1 Problemen met seks
- 4.2 Als seks niet lukt
- 4.3 Nare herinneringen (trauma)
- 4.4 Loverboys
- 4.5 Ook een man kan slachtoffer zijn
- 4.6 Teveel porno kijken
- 4.7 Opdrachtenblad

Hoofdstuk 5 Seks en de wet

- 5.1 Seks en de wet
- 5.2 Seks zonder ja
- 5.3 Aanranding
- 5.4 Verkrachting
- 5.5 Seks met jonge mensen
- 5.6 Rechtszaak en straf
- 5.7 Opdrachtenblad

Evaluatieblad